

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Cap. 11. Circa actiones extraiudiciales Religiosis specialiter, interdictas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

Sect. II de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 157

Religiosis interdictio, utitur verbo, non potest, quod inducit nec irritum, nec actum contra gestum reddit omnino nullum. Sic Glof. Regula, non potest de regul. iur. in 6. Tiraquel. post leg. com. ubi glof. 4. num. 1. Couar. cap. Tria, ac refiam. numer. 1. Gouier. leg. Nemo potest, n. m. 147 ff. de legat. 2. Abbas cap. in nostris, de procurat. numer. 9. De eius cap. de iudic. numer. 78 Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. num. 2. & alij.

281
Vnde exercet, dum à superiore non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, quia Religiosus iure naturali, gentium, us profane iurisdictione, non est ad hæc munera inhiolabilis, cum non agat in proprio, sed alieno: nec propria iura, sed aliena patrocineat. Ex iure autem positivo non apparet textus, ex quo hæc inhabilitas colligatur. Ita p. 101. §. d. 4. de statu Relig. par. 13. n. 4. Sanchez l. 6. Decal. c. 13. n. 2. Bellamira cap. Ex parte 2. n. 2. ac postulando.

282
Fateor communem esse primam sententiam, sed secundam veriore esse affirmo. Veram enim non est, verbum. Non potest sepe inducere in apacitatem in actu; sed solum quando ipsa n. actum afficit. Vt si lex diceret: non potest talis actus esse. Secus vero quando personam operantem alias habilem facit, ut in present. Nam in c. 2. de testam. in 6. verbo, Non potest in prohibetur Religiosis esse testamentorum executores, & tamen Sanchez cap. 1. n. 44. plures referens firmat validam esse executionem absque superioris licentia factam. Ergo ex verbo. Non potest desinitur efficax argumentum hæc irrogationem adstruendi: adverti autem nisi à parte contraria excipiat, quia ea exceptio legitima est, debet que à iudice admitti, vtpote legi conformis: vnde ea facta, censendus est Religiosus à iudiciali advocacione, ac procuracione iure ipso repulsus.

fiat contra formam & solemnitatem à lege præscriptam. Ita Gregor. Lopez leg. 28 tit. 11. part. 5. Sanch. l. 6. Decal. c. 13. n. 48. Laym. l. 4. tra. 5. c. 11. n. 4.

Cum his opinor, indicans tamen, excipi debere, nisi superior Religioso interdiceret, Tabellionatus usum, & de hoc interdictio prohibere constaret. Nam hoc interdictum prohibitioni legis additum censetur esse actus irritatio, ne sit nulli animum, & inutile.

DVBIVM LXXII.

Religiosi testimonium præstitum in iudicio sine superioris licentia, estne validum?

286
Non est validum, quia eo ipso, quo Religiosus deponit absque sui superioris facultate, deponit coram non iudice; quia comparatione illius iudex non est: ergo illa depositio iudicialis valere non potest. Sic Angel. de Arecio in sit. de iure personarum in rub. num. 7. Angel. de Clausio sum. v. Test. 13. n. 4. Inclinat Felin. cap. cum nunciis, de test. num. 3.

Validum est, quia nullus est textus hanc depositionem infirmans. Ergo valida erit, etiam si illicitè facta. Ita Sanchez l. 6. Decal. num. 13. numer. 108. Abbas cap. cum nunciis, num. 4. de testib. Fatnac. tract. de test. sub q. de frison. 61. num. 154 Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. num. 3.

Probabilius existimo validam esse depositionem tamen coram iudice incompetenti. Nam incompetencia iudicis depositionem non reddit nullam, uti supponit Couar. l. 2. var. cap. 13. num. 7.

DVBIVM LXXI.

An nullum sit officium Tabellionis à Religioso sine licentia superioris exercitium?

283
Nullum est. Nullum est instrumentum à Religioso sine Abbatis licentia confectum, quia est adversus legem relatum in cap. sicut, ne clericis, vel Monachis, prohibere in illius viam. Sic Couar. pract. 99. cap. 19. n. 8. Decius c. 2. de iudic. n. 8. alias 78.

284
Instrumentum confectum à Religioso sine superioris facultate validum est, quia nullus est textus irritans eius valorem. Nam textus in cap. sicut æque de clericis ac de monachis loquitur, nullumque est inibi verbum irritationem significans. Et in clericis, qui ante Clericatum Tabelliones erant, plurimi Doctores, quos refert, acquiritur Couar. citatus, defendunt, valida esse eorum instrumenta in Clericatu confecta. Neque ex eo, quod actus fiat contra legem, inferendum est, esse nullum, quia in iure requiritur, quod Escoib. & Mená. Theol. Moral. Tom. VII.

CAPVT XI.

Circa actiones extraiudiciales Religiosus specialiter interdictas.

DVBIVM LXXIII.

Valida est acceptio, & executio testamenti à Religioso sine superioris licentia?

285
Primum actionem extraiudicialem prohibitam Religiosis absque eo. Nonnullarum superioris licentia executio. recolo circa nem vicinæ voluntatis enumerato, capit. Re executione Religiosus se und. de testam. in 6. Clemen. vlt. testamenti de testam. Interdicta itaque est Religioso Religioso susceptio, prohibita.

suscipio, ac executio testamenti absque superioris facultate: licentia autem adhibita, prohibitio cessat. Quilibet Praelatus etiam localis hanc licentiam concedere potest, nisi consuetudine, vel Religionis constitutionibus aliter sit praescriptum, uti in nostra Societate, ubi huiusmodi facultas Generali praeposito est reseruat, à quo tamen Provinciales assolent potestatem habere, ut huiusmodi licentiam impendere aliquo in casu valeant, possunt superiores secum ea licentia uti: data vero subditis reuocari potest antequam ea uti incipiant: locus postea, quia per executionem ceptam haeres, & legatarij ius obtinuerunt, ut ad finem executionis producantur. Coram Ordinario tenetur Religiosus testamentarius rationem reddere. Haec quidem certa. Dubito autem, an acceptatio, & executio testamenti sine superioris licentia, valde sint.

289
Non sunt
valide
actiones.

Non sunt valde, quia textus in capit. Religiosus, de testam. vtor verbo. Non potest, quod videtur potentiam tollere, & actum contra gestum reddere nullum. Denique illa acceptatio est contra legis prohibitionem, quae regulariter reddit actum nullum, iuxta leg. Non dubium, Cod. de legib. Denique est acceptatio & executio sine voluntate, cum sit absque voluntate Praelati. Nam cum Religiosus non habeat velle & nolle, dici nequit, voluntatem habere. Sic Couarr. capit. Tua nos, de testam. numero secund. Manuel qq. Regul. tomo primo question. 69. a. tercio. Sanchez l. sexto Decal. capit. 11. numero 43. probabilem valde esse putat.

290
Valide
sunt.

Valde sunt, quia in capit. secund. de testam. in sext. solum haec susceptio & executio prohibetur: nec ulterius lex procedit ad irritandum actum prohibitum. Ideo enim (ut vidimus) officium Procuratoris sine superioris licentia valide suscipitur, quia textus in capit. Monachi 16. question. prima & Clement. Religiosus, de procuratoribus. Solum prohibitionem expriment, absque addita irritatione. Ita Gregor. Lopez l. secund. Frayles tit. 10. part. sext. menoch. de praesumpt. l. secund. praesumpt. 46. numero 14. Azorius tomo primo l. 12. capit. 11. question. primo. Matienzo l. quinto recopil. tit. quart. leg. 14. gloss. 1. numero 4. Sanchez citat. n. 44.

291
Auctoris
resolutio.

perfecto primam sententiam valde probabilem esse video, teneo tamen secundam meo iudicio probabiliorem. Nam cum textus in capit. Religiosus prohibitionem statuerit, quin addiderit irritationem: asserendum actus gestos validos esse, licet praesentur illi, quod exemplo militis confirmo, cui prohibitum est esse procuratorem; si tamen à iudicio non repellitur, valent per eum gesta leg. filiusfamilias, §. veterani, ff. de procurat.

DV B I V M LXXIV.

Officium commissarij ad condendum testamentum, ad eligendos executores, nominandas personas, quibus legata distribuenda sunt, praebendumque consilium executoribus, ut iuxta testamentum exequantur: potestne gerere Religiosus absque speciali superioris licentia?

292
Non potest.

Non potest, quia officium commissarij, & executoris aequipatur. Porro idem testamenti executio Religiosis interdicitur ne litigijs involvantur, neque curis saecularibus implicentur. Quae ratio aequè videtur procedere in commissarij officio. Sic Sanchez l. 6. Decal. cap. 1. numero 48. Spino in specu. testam. gloss. 28. n. 32. Matienzo l. 5. recopil. tit. 4. leg. 6. gloss. 8.

293
Potest quidem.

Potest equidem, quia ratio ob quam prohibitio prohibetur, non procedit in commissarij officio ad condendum testamentum: ea enim fuit, ne Religiosus pecunias contrectaret, ne litigia haberet in bonorum distributione, ne obligaretur iudicio stare ad reddendam executionis rationem. Quae omnia in testamento condendo nullo modo procedunt, ut intuenti constare potest. Cum ergo nec expressè, nec tacite esse commissarij ad condendum testamentum, prohibita inveniatur, nulla opus erit superioris licentia. Ita Palao tomo 3. d. 4. de statu. Relig. pnn. 13. numero 10. asserens hanc sententiam esse probabiliorem.

294
Auctoris
sententia.

Indico, Religiosum non indigere speciali licentia, ut ex voluntate testatoris commissarij existat ad condendum testamentum eo casu, quo permittitur, per commissarium condi, quia huius officij nulla in iure prohibitio expressa inuenitur. Tacita autem colligi non potest ex prohibitione officij executoris, quia leges prohibitoriae, ut potè odiosae extendendae non sunt ad casum diuersum, nec dum ad similem. At condere testamentum longè diuersum est à testamenti conditi executione: quia illud est exprimere voluntatem testatoris: hoc autem voluntatem expressam ipsius testatoris exequi.

DV B I V M LXXV.

Potestne Religiosus ex commissione testatoris executores testamenti, seu testamentarios eligere absque superioris facultate?

295
Non potest.

Minimè potest, quia Religiosus velle, aut nolle non habet. Et quia eo ipso, quod Religioso

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VII. VI
E. IV
G

DV BIVM LXXVIII.

Religiosus testamentarius ex superioris facultate factus, potestne bona in pauperes distribuenda, sibi applicare?

304 *Non potest.* **M**inimè potest, quia Religiosus licet sit pauper, ex testatoris voluntate praesumitur esse exclusus: siquidem mandat executori bona sua distribuere, non tamen ea sibi retinere. Si enim vellet sub pauperibus, inter quos gerenda est distributio, executores contineri: non ea forma disponeret, sed haec: executor ea bona, quae sibi non retinuerit, in pauperes distribuatur. Cum ergo in contrarium disposuerit, nempe ut omnia in pauperes distribuatur, efficit videtur non posse Religiosum testamentarium sibi aliqua ex his retinere, Sic Sylvest. v. *Testamentum secund. quaest. secund. dicto secund. Manu. 99. Regul. 2. 3. 9. 70. a. 4.*

305 *Potest quidem.* Potest equidem sibi applicare, id est ad proprium usum ex praelati licentia, quia non sibi, sed Religioni applicat: tamen postmodum Religio bonorum illorum usum illi concedat. Ita Sanchez l. sexto. Decal. capit. 11. num. 61.

306 *Idem affirmo.* Doctissimum sequor Thomam Sancium. Nam si pauper sit executor quilibet testamenti ex probabili satis sententia sibi etiam bona pauperibus eroganda poterit applicare: cur ergo idem non poterit Religiosus testamentarius, cum Religio cui immediatè ille ea applicat bona paupertatem profiteatur. Nec obstat, id testatorem non expressisse. Nam disponens, in pauperes bona distribuere, non exclusit Religiosum pauperem, quem quidem quisque secularis executor licetè posset inter pauperes, quos illa bona impertienda essent, annuere. Cur ergo idem Religiosus non possit.

DV BIVM LXXIX.

An Religiosus minoribus sit executio testamenti omninò interdicta etiam ex Praelati facultate, si distributio faciendae sit inter Minores ipsos, aut D. Clarae Moniales?

307 *Certe recolo.* **C**ertum est, munus executoris etiam in qualibet minima causa esse Minoribus interdictum: ita ut nullus Ordinis seraphici superior valeat eis licentiam concedere. *Clement. Exius, de verbor. signif. 8. Proinde.* Et tradant omnes. Quod verum habent dum hi Fratres regulari obedientiae subiiciuntur: sicut si ab ea eximantur ob Episcopatum, vel beneficium assumptum, quia eo casu cum contraeas pecunia possint, & litibus obor-

tit in iudicio respondere, nulla est causa, ob quam ab hoc munere suscipiendo repellantur. Sanchez l. sext. Decal. capit. 11. num. 26. cum Cardin. Clement. v. numero quini. notab. sept. & Bonif. ibid. numero 64. Quaeritur enim, an sit Minibus interdicta testamenti ex facultate superiorum executio, si distributio bonorum faciendae sit inter eiusdem Ordinis Fratres, seu Conventus, vel S. Clarae Moniales.

Interdicte non est, quia in huiusmodi executione rationes relatae in praefata *Clement. Non est* procedere possent. Sic Manuel. 2. 3. 99. *Regul. terdicta. quast. 70. a. 2. & a. 3. sine*, & alij plures relati à Sancio n. 27.

Profus est interdicta, quia *Clementina* generatio sine vlla restrictione loquitur. Et *Innotuit* quia rationes in ea relatae hoc in casu procedunt. An non occasione hac, administratione, & contraeatione pecuniae involuntur, tum relicta Fratribus applicando, tum recipiendo eam, quae ex bonis venditis procedit? Num non rationibus reddendis subiciuntur, exponunturque saepe in iudicio le litem ad lites subortas decidendas? Non ergo Minoribus testamenti executio etiam in fauorem suorum Conuentuum facti perimitur. Ita Gregor. Lopez leg. secund. v. *Frayles*, tit. 10. part. sext. relatis Federico, ac Ludovico Roman. Matienzo l. quint. *recopil. tit. quart. leg. 24. glos. prima numero quart. menoch de praesumpt. l. secund. praesumpt. 46 numero 14.* Sanchez l. sext. Decal. capit. 11. num. 44. & alij apud ipsos.

Hoc omninò tenendam existimo, adiciens tamen, si Fratres contra praefatam prohibitionem munus executoris suscipiant, & exequantur, validam esse eorum susceptionem, & executionem, dum in iudicio non excipiuntur, sicuti de aliis Religiosis superius dixi suscipientibus haec officia absque superioris licentia. Nam *Clement.* solam prohibitionem continet, neque ulterius ad actum procedit irritandum. *secundum Sancium* citatus, & aliis plures ab eo relati.

DV BIVM LXXX.

Electio pauperum, quibus pia legata sunt distribuenda, estne Fratrum Minoribus interdicta?

311 **E**xistimò, (licet vera sint, quae Dubio proximo resolvi) Fratrum Ordinis Seraphici, permissum esse sicut & aliis Religiosis est permissum, esse commissarios ad testamenta condenda, quia pro hac commissione specialis prohibitio. Neque ratione nulla est eis specialis prohibitio. Neque ratione, quae in *Clement.* prohibens testamenti executione in commissione procedunt. Siquidem, in ea non contraeatur pecunia, non venduntur bona, non exiguntur rationes, non litigia passim oboriuntur, sicut in testamenti executione video procedere. Ob quam rationem idem iudicium dicendum de nominatione

Secl II de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 161

nominatione executorum huius Partibus committit: potest in quibus casibus alij Religiosi valent) sequi, quia nec inuenio pro hoc nominatione operari prohibitionem, nec confectionis pecunie & iugij rationes in ea locum habent. Ac de electione pauperum: quibus pia legata distribuenda sunt, dubio, num sit Fratribus Minoribus interdicta.

312
Est interdicta.
Interdicta est, quia testator committens huius Religiosis hanc electionem, cui executores debent adhaerere: videtur eos suae dispositionis executores facere non quidem immediate, sed mediis executoribus; unde executio vltimae voluntatis in assignantem executores refunditur. Sic plures Doctores, quos refert Sanchez *l. sex. Decal. c. p. 1. num. 31.*

313
Interdicta non est.
Non est interdicta, quia eiusmodi electio non est dispositionis testatoris executio, sed conditio, ut dispositio testatoris locum habeat: neque eligens pauperes cogit executores eis bona sua distribuere, quod necessarium erat, ut saltem immediate dispositio testatoris exequeretur; sed executores ex testatoris voluntate coguntur postea illa electione, tanquam conditio. Ita Sanchez *citat. numero 32. Contr. capit. Tua nos. de res. san. numero primo. Gregor. Lopez leg. secund. v. Frayles, tit. 10. part. sext. Matzeno l. quint. recap. l. leg. 14. tit. 4. gloss. 1. Mann. q. reg. 1. 3. quest. 7. a. 2.*

314
Com his opinor.
Cum his opinor adiiciens, quoad consilium etiam sine ex obligatione ab executoribus testamenti sequendum sit, siue non, crediderim Fratibus Seraphici Ordinis permitti, sicut & aliis Religiosis, quia Consiliarius obligatus non est ratione distributionis reddere, nec litibus suboris ex distributione respondere; executor enim non est. Matzeno sic.

DVBIVM LXXXI.

Licitumne est Religiosis, officium Medici, vel Chirurghi citra incisionem, vel aduisionem, exercere?

315
Nonnulla praeiudic.
Licitum est, officium Medici, vel chirurghi cum incisione, vel aduisione esse Religiosis interdictum, *cap. Tua nos. de homicid. ubi deciditur, esse irregularem Monachum; chirurgia cum incisione videntur, morte secuta, quamuis summa diligentiam in ea emenda appulerit, quia exercet artem prohibitam. Neque ab ea culpa excusatur, licet ex causa penalis eam exerceat. Abbas ad capit. Tua, numero quint. Queritur autem, an Religiosis liceat officium Medici, aut chirurghi citra incisionem, vel aduisionem exercere.*

316
Licitum est.
Licitum est, quia citra incisionem, vel aduisionem nullus est textus, qui illi prohibita sunt potius permittuntur. *conferuntur in capit. Ad auis, de aucte, & quilibet. ubi excusatur, ab irregularitate Canonice illud exerceens, Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.*

licet infirmus mortuus fuerit: qui quidem non excusaretur, si opus prohibitum exerceret, esset enim excusatio contra decisionem textus in *c. Tua nos. Sic nos. Manuel de Sa. v. Clericus n. 20.*

Non est licitum Religiosis (sicut nec clericis) huiusmodi officium exercere quia *c. Cle. Non est lic. 20. de vita & honest. Clericor. & c. 2. Ne ci. num. clerici, vel Monachi, generaliter clericis, ac Monachis secularia officia interduntur. At officium Medici, & chirurghi etiam citra incisionem, vel aduisionem in modum secularare est, & indecens Religioso. Ergo hoc ex capite prohibitum censetur. Ita Syuet. v. Medicor. q. 2. Ro. cl. b. sine. Ang. 1. n. 11. Armil. n. 4. N. uat. sum. c. 15. n. 10. Sanch. l. 6. decal. c. 14. n. 18.*

Ego autem hanc sententiam committentem quidem mihi eligo concedo, nullum esse textum, quo exercitium medicinae, vel chirurgiae teniam citra incisionem, vel aduisionem prohibeatur specialiter, & expresse. Nego tamen non esse quidem textum, quo sub generalibus verbis sit prohibitum, ut vidimus. Ad textum verò *c. ad auis* dixerim verum esse hoc officium non esse Clericis ac Religiosis prohibitum ob periculum mortis, sicut est prohibitum cum per incisionem, vel aduisionem exercetur: sed ob indecentiam: eaque de causa non inducit irregularitatem morte secuta, si debita diligentia fuit apposta; illam vero inducit, cum per incisionem, vel aduisionem exercetur.

DVBIVM LXXXII.

An Religiosus delinquit lethaliter vna vel altera vice negotiationi prohibita operam exhibendo?

319
Prohibitum esse Religiosis negotiationem, constat, *ex cap. consequens cap. negotiatio. Status quarum. cap. fin. de vita, & honest. Clericor. status.*

Negotiatio autem, quae huius rebus prohibetur, est emptio alienius rei eo animo facta, ut integram, ac immutatam carius vendas, & sic lucreris. Queritur verò, an Religiosus vna vel altera vice negociando mortaliter delinquat.

Non delinquit mortaliter, quia Clericis, & Religiosis non videtur quilibet negotiationis actus interdictus: sed qui veram negotiationem constituat: & ex quo operans negotiator, ac mercator dici valeat. At ad huiusmodi denominationem negotiationis frequens requiritur, ut colligitur ex *leg. 1. §. 1. ff. de tributus & tradit Bartol. ad leg. incerti §. 1. & alij* Igitur ex vna, vel altera negotiatione peccatum lethale non inducitur. Sic Caet. v. Clericus. Palacios 2. de contract. c. 10. Salas sapien. illius magister meus de empt. & vendit. dub. 2. n. 4. Et probabile reputat Mann. sum. v. negotiatio, num. 2.

Mortaliter delinquit, quia in *cap. 1. Ne clericus, vel Monachi, c. p. fin. de vita & honest. Lethaliter Clericor. cap. Negotiatorem Fornicari, dist. 88. de inquis.*

Clericis, ac Religiosis prohibita est negotiatio. Sed ad veram negotiationem non requiritur repetita emptio, vel venditio: sed in vna tantum

tem emptione, & venditione consistere potest, ut manifeste probat textus *Cap. Eiciens dicit 88. ibi: Qui vero rem compra. at.* Ergo ex vnico tantum actu negotiationis mortale peccatum esse potest. Ita Molina *tom. 2. de inst. d. 342 initio. Salon. 2. 2. q. 77. a. 4. Morla in empor. p. 1. tit. 9. q. 10. Rebel. de obligat. iust. p. 2. q. vlt. sect. 2. Guier. l. 7. praest. qq. q. 93. n. 42.*

322
Hoc verius esse credo.

Hoc verius esse reor, nempe Religiosos, & Ecclesiasticos lethaliter delinquere ex vnico actu grauis negotiationis. Addo in doctrinā huius confirmationem, ex vnico actu gabellam esse debitam iuxta legem Regiam 7. tit. 18. l. 9. recopil. ibi: *No aya lugar en lo que los Clerigos vendien por via de mercaderia, tra. 10. y negociation. Vbi solam venditionem ipccat, licet mercatorem non constituat, vt pluribus allegatis, si. ma Guier. citatus num. 42.*

D V B I V M L X X X I I I.

An negotiatio per interpositam personam sit Religiosis prohibita sub lethali, ideoque ex ea debeatur gabella?

323
Non debetur gabella.

Non est prohibita sub mortale Religiosis huiusmodi negotiatio, quando scilicet Religiosus solā pecuniā exponit, alij vero apponunt industriā, vnde ex hac gabella non debetur, quia textus loquentes de negotiatione, indicant, per propriam personam exercendam esse, vt colligitur ex *Clemens. 1. de vita, & honest. Clericor. in hac enim est vera indecentia, ac distractio: non autem in ea, quae per interpositam sit personam igitur negotiatio prohibita non est. Sic Medina C. de ressit. quest. 30. art. 2. Lessius l. 2. c. 2. l. dub. 1. §. vlt. Valent. 2. 2. d. 5. q. 20. pin. 5. Molina 10. 3. d. 341. Sā v. Clericor. numer. 23. Salas de empt. & vend. dub. 2. num. 8. Hinc inferitur Religiosum ex huiusmodi lucro gabellam non debere, quia non est negotiatio absolute loquendo, ex qua gabella solui consuevit: imo quodammodo nec negotiationis nomine potest insigniri. Nam si absolute negotiatio esset, Religioso esset omnino prohibita. Probabile hoc indicat esse Castro Palao *tom. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 1. 3. §. 2. n. 7.**

324
Gabella debetur.

Licet non si prohibita sub mortali, negari non potest absolute esse prohibitam, quia aliquam continet indecentiam. Ergo ob hanc causam gabella est soluenda negotiatio enim absolute dici potest, ita Molina *vbi supra Guier. lib. 7. p. ad. ic. qq. vbi de gabellis, q. 73. n. 30. Palao citatus.*

325
Hoc probabile.

Hoc verius esse reor, quia respectu Religiosi negotiatio absolute (prohibita sit, vel non sit) negotiatio est, cum laicus negotij industriam adhibens Religiosi illius operatur ex nomine, & respectu illius negotiatio est, cui gabella est obnoxia. Addiderim, necessitatem propriae personae, quia aliter commode prouidere non valeat sibi Religiosus, & Clericus sibi aut familiae, causam esse excusantem eos à praefata negotiationis prohibitione, solutioneque gabellae. Eo enim ca-

su Pontificia prohibitio cessat. Quod probat ex Concilio *Elibirino. c. 19.* permittere in necessitate Clericis negotiari per se intra provinciam, per alios extra.

D V B I V M L X X X I V.

Praetatus videns Regularem subditum in obseruatione depositi delinquentem, nec corrigens: teneturne de eo posito?

Certum est, Religiosus depositi spaces cense argum. *Cap. 1. de deposito. At peccata. Certa sup. pro. Praetati potentis licentiam concedere, depositum graue accipiat ob contrarium initium, & obligationem, quam propria auctoritate suscipit. Molina tr. 2. d. 525. S. nich. 16. Decal. c. 14. num. 27. Non autem potest Abbatem depositum apud Monachum existentem auferre, & apud se retinere, nisi domino consentiente, quia illud esset, depositum remouere; & vindicare. Posset vero interdicere Religioso, ne apud se depositum habet, sed domino reddat, vel ex illius consensu tradat procuratori. Sanch. l. 6. Decal. c. 14. n. 3. Quisferim autem, num Praetatus videns subditum in obseruatione depositi delinquentem; nec corrigentem eum, deposito tenetur?*

Non tenetur, sicuti non tenetur confessarius restituere, omissis culpabiliter peccatentem ad restitutionem faciendam obligare, quia nec Confessarius, nec Praetatus sunt constituti indices in aliorum fauorem, sed in fauore iudiciorum, vnde suorum iudiciorum coparatione delinquent contra iustitiam, non vero aliorum comparatione: Ergo de damno non tenetur. Sic Hostiens. *Cap. 6. de deposito, num. 14. Tabie. V. Monachus, n. 13.*

Tenetur profecto, quia ratione officij ab ecclesia concessi tenetur damna subditorum impedire, sicuti tenetur quilibet secularis gubernator. At hic omissis culpabiliter impedire damna à suis subditis facta, obligatus est resarcire; Ergo similiter Regularis Praetatus, ita Gregor. Lopez *lege 1. v. Regia titul. 3. v. Religioso, parte quint. Sanchez l. 6. c. 14. numer. 33.*

Probabilius hoc esse crediderim. Verum enim non est Praetatum Regularem constitutum tantum esse iudicem in subditorum fauorem, etiam enim est constitutus Index in aliorum fauorem, si aequitas postulat: est enim Index inter partes. Addo, debere Praetatum subditum in obseruatione depositi delinquentem punire, sicuti cum in aliis delinquit obseruationibus. Quia nullus est textus hoc delictum à superioris eximens punitione. Sanchez *in eum n. 31.*

ELSCORBA
Theol: Mor:
Tom: V. VI. VII
E. IV

DVBIVM LXXXV.

Excusaturne à mortali Religiosus, qui prohibito ludo ex consuetudine vitur, si non principaliter ob lucrum, sed causa recreationis id agat?

uar. sum. cap. 20. num. 9. Valent. 2. 2. d. 5. qu. 6. punct. 5. v. Alterum est, Rutil. Veconi. in speculo l. 1. d. 1. q. 7. dub. 2. Suar. como quart. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 11. num. 2. & alij communiter.

Non possum non in hac quaestione à sapientissimo meo Magistro recedere, communi que harescere sententia: cum existimem Canones ludum prohibentes status decentiam respexisse, quæ quidem tam ex Religiosi Clerici quam laici excessibus affolet obsecrari.

DVBIVM LXXXVII.

An Religiosus possit gradu doctoris, vel Magistri in iure civili, vel Medicina insigniri?

Erratum est, posse Religiosum gradibus Doctoris, vel Magistri in iure Canonico, vel Sacra Theologia insigniri, præcedente Prælati facultate, & ternatis conditionibus, quas in huiusmodi licentia concedenda quælibet Religio pro suis subditis prudentissime præscribit. Solum est difficultas, an possit Religiosus etiam cum superioris facultate gradu Doctoris, vel Magistri in iure civili, vel in medicina decorari.

Non potest, quia harum facultatum studium est Religiosis interdictum in cap. non magnopere, cap. super specula, ne clericis, vel Monachi: ergo etiam receptio gradus in his facultatibus erit interdicta. Sic nonnulli Auctores antiqui.

Potest equidem, si Religiosus his facultatibus antè Religionis ingressum dedit operam: imò etiam si in Religione illis addicendis contra sacrorum Canonum præcepta deliquerit, si tamen in illis peritus est, poterit ex superioris licentia gradu insigniri, quia nullibi huius gradus acceptio prohibita apparet. Ita Manuel. tom. 2. qq. regul. quasi. 74. n. 1. & 2. Felin. cap. cum dilecti, de rescripti. num. 19. Navar. comment. 2. de regular. num. 2. Salcedo præf. qq. cap. 59. Sanchez l. 6. decal. cap. 14. num. 45.

Hoc asserendum esse iudico. Nam ea prohibitio induci nequit ex prohibitione studij illarum facultatum, quia est res omnino diversa: & quia hoc studium prohibetur, ut Theologia crescat studium, qui finis non impeditur ex eo quod Religiosus gradum Doctoris, vel Magistri in iure Cæsareo, & Medicina accipiat post eursum harum facultatum perfectum. Ad diderim receptionem cuiuscumque gradus absque superioris licentia, validam esse (esto peccaminosam) iure communi spectato, quia nullus est textus, ex quo irritam esse possit colligi. Credo tamen, nulli Religioni (excepta Prædicatorum Familia) hoc privilegium irritans gradum assumptum absque superioris licentia, datum esse. Religioni verò Prædicatorum concessit Innocent. VIII. (teste Emanuele citato, quasi. 74. n. 3.) ut nullas Frater Ordinis D. Dominici, seu

330
Certa suppono.

Erratum est Religiosis interdictum esse alearum, & taxillorum ludum, sub quo intelligitur omnis ludus fortunæ potius quam industriae commissus. Patant autem communiter Doctores Clericis ac Religiosis consuetudinem ludendi esse prohibitam sub mortali, non autem vna, vel altera vice ludere. Illa enim verba cap. penult. de vita, & honestate clericorum Can. 41. & 42. Apostol. (relatis cap. dist. 33.) vacans, deservens, Alearum consuetudinem ludendi, seu ludum quasi ex officio significant. Salas de ludo, dub. 24. n. 2. & 3. Azor. tom. 3. l. 5. cap. 27. num. 1. quaestio. 2. Queritur verò, an Religiosus ludens ex consuetudine recreationis gratia, & non principaliter ob lucrum, à lethali peccato excusetur.

331
Excusatur quidem.

Excusatur quidem, quia textus ludum prohibens videtur magis indecentiam Sacri status ex avaritia lucti gerendi, respicere, quam ipsam ludendi consuetudinem, si recreationis gratia fiat. Sic nonnulli, quorum meminit Emanuel Sa nos ter v. Ludum num. 1. Valent. 2. 2. d. 5. qu. 6. punct. 5.

332
Non excusatur.

Minimè excusatur, quia textus ludum prohibentes ponderant ludendi consuetudinem, non verò lucrari finem. Ita Sa ibid. Palao tomo 3. de stat. Relig. d. 4. punct. 13. S. 5. num. 2.

333
Probabiliter hoc longè.

Hoc longè probabilius esse reor. Nam scandalum ex grati huiusmodi Religiosi indecentia ortum, ex fine interno ludentis non tollitur. Et quidem ad recreationem Religiosi consuetudo ludendi inepta est prioris, cum ex ludo grauiores animi sollicitudines soleant pullulare.

DVBIVM LXXXVI.

Hac ludendi prohibitio Clericis, & Religiosis in Sacris constitutis facta, extenditurne ad Religiosos laicos, seu conuersos?

334
Non extenditur.

Non extenditur, quia de clericis in Sacris expressè textus loquuntur: ergo absque fundamento ad Religiosos non clericos fiet extensio. Sic mens Ioan. de Salas de Ludo, dub. 24. num. 3. Absolutè asserens Religiosum laicum assidue ludentem contra præfatos Canones non delinquere.

335
Extenditur planè.

Extenditur planè, quia sub nomine clericorum quilibet Religiosus venit, quoties prohibitio decentiam respicit status. Ita Na-

337
Status quaestio.

338
Non potest.

339
Potest quidem.

340
Hoc asserendum esse confirmo.

de observantia provinciae, aut Congregationis Hi pane Mag. str. gradum, seu alium que nemque in sacra Theologia, nisi ad illam per Capitulum dictae Congregationis fuerit expositus, assumere praesumat: & qui aliter promoti fuerint, pro non promotis habeantur, & ad huiusmodi gradus inhabiles sint, & esse censentur. Quae Decisio ad alias Religiones non extenditur, in id nec a Fratres Religionis Praedicatorum non reformatos.

D V B I V M LXXXVIII.

An Religiosi sint capaces suscipiendi tutelam Legitimam, ex Praelati licentia?

341 **Nonnulla praeiudicium.** P Remitto, non posse Religiosos curatores minorum designari: neque a iudice deficientibus tutoribus, vel curatoribus testamentariis, & legitimis. Quod si ex testamento, vel a iudice designentur, ipsi nequeunt admitti. *Cap. Peruenit, dist. 86. & authent. de sanctis Episcop. §. Deo autem amabilis, collat. 9. & l. g. Regia 25. tit. 6. part. 1. & leg. 14. tit. 16. part. 6.* At si hac prohibitione non obstante, hanc tutelam Religiosi admittant, nulli erit admittio, & consequenter omnia inde subsequuta irrita erunt. Azorius *to. 1. h. 12. cap. 11. q. 3.* Difficultas autem est circa curam, ac tutelam Legitimam, sic appellatam, quia a lege deferunt consanguineis ab intestato succedentibus: num scilicet huius curae, & tutelae Religiosi sint ex Praelati licentia capaces?

342 **Sunt capaces.** Sunt quidem, quia in *Cap. Peruenit* haec tutela permittitur Episcopis, quibus Religiosi aequi parantur. *leg. 14. tit. 16. part. 6. & quibus §. Deo amabilis Authent. de Sanctis. Episcop. tit. qui debet tutela Religiosis interdicta, corrigitur hoc interdictum per textum in cap. fin. dist. 86. Sic Glo. ad cap. peruenit, v. Tutela, in 2. solut. & ibi Turrescrem, Angel. v. Tutela, n. 1. Sylva q. 3. Tabie. q. 1. Azor. to. 1. h. 12. c. 11. q. 3.*

343 **Capaces non sunt.** Capaces non sunt, quia in *auth. de sanctis Episcop. & leg. Regia 14.* indistincte omnis tutela Religiosis interdicitur. Ita Glo. *Cap. Peruenit in 1. solut.* Gregor. Lopez *leg. 14. v. No pue Sanch. l. 6. Decal. cap. 14. numer. 25. Gu-tier. de tutela p. c. 1. numer. 30. Molina tom. 1. rr. 2. d. 22. v. vers. Religiosis.*

344 **Probabilior haec mihi sententia.** Hanc sententiam longe probabilior esse iudico. Nam textus in *Cap. Peruenit*, nullum verbum habet, ex quo colligi possim, hoc interdictum corrigi. Hoc autem verum est (vt annotant Sanchez, & Molina) etiam si tutela esset miserabilis personae. Quia licet Episcopus permittatur in *Cap. Peruenit*: in id aliquando ad eam suscipiendam obligentur, possintque suae Decretis Clericos cogere ad illius administrationem, nunquam tamen Religiosis id permissum esse reperitur. Neque est simile de Episcopis ac Religiosis ratio, cum Episcopi propriam habeant, quod possint tutela obligationi subiecte: secus Religiosi.

D V B I V M LXXXIX.

Si superior permittat Religioso subdito sepulturam eligere, eritne licita, ac valida electio?

345 **C**ertum est, Abbatem posse si superior Religiosis praelatus sit, sepulturam eligere, quia habet velle, & nolle a Religione independens. Subditum vero minime posse, nisi a proprio Monasterio ita remotus sit, vt nequeat commode ad illud cum obitu deportari. *Cap. fin. de sepultura.* Ac si superior Religioso permittat sepulturam eligere, quaeritur, num licita, ac valida sit electio?

346 **Non est licita, nec valida.** quia textus in *Cap. Religiosi* expresse praecipit, Religiosos carere potestate eligendi sepulturam, eiusque apud sua Monasteria tumulandos, nisi ita remote a proprio Monasterio decedant, vt nequeant commode ad illud deportari. Cum ergo textus designet sepulturam, & potestatem eligendi tollat, solumque in illo casu speciali distantiae concedat, sit, nec licentiam a Praelato posse concedi, vt pote contra legem Pontificiam, nec electionem ex vi illius licitam, ac validam esse. Sic nonnulli, quorum sententiam probabilis esse pallo indicat *to. 3. d. 4. de statu Relig. p. m. 13. §. 8.*

347 **Licita, ac valida est.** eamque superior potest concedere, quia Praelatus eligere sibi sepulturam potest, vt vidimus: Ergo potest Religioso sibi subdito facultatem eligendi concedere. Neque enim maiori potestate secum vti potest, quam cum subditis, cum tota potestas secum dispensandi Praelato competens, ex officio gubernandi subditos provenit, atque adeo potius cum subditis, quam secum vti illa poterit, ita Castro Palao *citatus.*

348 **Et quidem adhaec.** Nam textus in *Cap. Religiosi*, ea ratione ducitur, ad abnegandam Religioso potestatem, sepulturam eligendi, quia velle, vel nolle caret, id est, quia voluntate a Praelato independente priuatur. Quae quidem ratio solummodo probat, non posse Religiosum eligere sepulturam, Praelato inconfulto, non probat, ex eius licentia eligere non posse. Nam ea posita, & velle, & nolle habet.

D V B I V M XC.

Praelati inferiores Regulares possuntne, sibi sepulturam eligere?

349 **N**on possunt, quia absolute velle, ac nolle non habent, cum illud habeant ab aliis superioribus Praelatis dependens. At *cap. Religiosus* Religiosis interdicitur sepulturae electio, quia velle, ac nolle non habent; Ergo Praelati inferiores nequeunt sepulturam

ESCOBA
Theol: Mor:
Tom: VI. VI
E. IV

Sect. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 165

pulturam eligere. Sic Sylvest. v. sepultura, quæst. 6.

350
Possunt
planè

Possunt planè, quia eo ipso, quo Prælatus est, velle ac nolle habet in iis, quæ ad sui faorumque subditorum dispositionem pertinent, ita Manuel. tom. tertio 99. Regul. g. 60. art. 1. Sanchez l. 6. Decal. c. 14. n. 7. alios citans.

351
Eiusdem
mentis sum.

Idem assero. Si autem obicitas habere voluntatem dependentem à superiore Prælato, ex illiusque placito annullari posse: dixerim, antequam morte confirmetur, id verissimum esse: at morte confirmata non potest annullari, quia non adest nisi in effectu, quem obtinuit. Monerim tamen, hoc procedere, dummodò superior moriatur: nam si deposito officio moritur celsat antefacta electio, quia cum tempore Prælatore sortita non fuerit effectum, perit illius valor, ut potè ad tempus petueniens inhabile, incapaxque electionis.

D V B I V M X C I.

Prælatus potestne subditis Religiosis sepulturam eligere?

352
Potest
quidem.

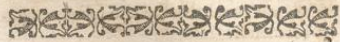
Potest quidem, quia pater eligere potest filio impuberi sepulturam, est enim in eius potestate: At Religiosus est in potestate Prælati, Ergo Prælatus eligere ei potest sepulturam. Sic manu. 10. 3. 99. Regul. 9. 60. n. 1.

353
Non potest.

Non potest, quia pater non eligit sepulturam filio impuberi ratione patriæ potestatis, alias & filio puberi eligere posset, & vxori maritus, contra textum in Cap. licet, de sepulch. 6. cum filij puberes sub patria adfint potestate, & vxor sub potestate mariti; sed eligit sepulturam, quia ita est consuetudine receptum, ut ex eo Cap. licet constat, qualis consuetudo pro Religiosis sepultura non inuenitur, ita Petr. Vuald. apud Manuelem, Sanchez libro sexto Decal. c. 14. n. 6.

354
Cum his
opinor.

Cum his opinor: Licet enim manuel obicitat, Religiosi voluntatem translata omnino esse in voluntatem Prælati, qua translatione cessante posset Religiosus sepulturam eligere, vnde infertur, ipsam posse Prælatum ob eam voluntatis subditi translationem. Abnego consequentiam; quia non transfertur voluntas, quoad realitatem, sed quoad subiectionem iuxta Religionis regulas; At in nulla Religione hæc potestas concessa est Prælatis eligendi subditis sepulturam; quippe esset contraria Canonico iuri præscripti locum sepulturae carentibus electione.

CAPVT XII.

Circa Religiosum fugam, apostasiam, & expulsionem.

D V B I V M X C I I.

Apostata estne Religiosus, qui à Religione fugit animo diu extra commemorandi?

Fugiens animo commemorandi diu extra Religionem verè apostata est, quia diuturna commemoratio moraliter perpetua censenda est. Alias enim monachus dimittens habitum animo dinagandi per aliquot annos, & postmodum ad Ordinem redeundi, non esset censendus apostata contra communem modum loquendi, & Prælatorum sensum, qui hos tanquam veros apostatas puniunt. Porro Clericus in sacris, qui dimisso habitu clericali seculariter degit, verè ac propriè vocatur apostata ab Ordine, etsi animum habeat Clericalem habitum resumendi, Ergo idem est in apostasia à Religione Sic P. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. c. 1. n. 21. & c. 2. n. 14.

355
Vere est
apostata.

Non est vere apostata, quia omnes Doctores fugitiuum ab apostata distinguunt. At si ex animo diu moradi, vel perpetuo permanendi extra Religionem non distinguuntur, non apparet inter eos firma distinctio, igitur qui fugit animo redeudi, fugitiuus est; qui autè fugit animo manendi perpetuo extra Religionem, apostata est. Ergo non erit apostata, qui animo redeundi recedit, ita Caiet. 2. 2. q. 12. a. 1. dub. 2. Lessli. 2. c. 4. 1. dub. 15. n. 109. Azor. 10. l. 12. c. 16. q. 1. Manu. 10. 1. 99. Regul. 9. 30. n. 1. Sanch. l. 6. Decal. c. 8. n. 2. & alij apud ipsos.

356
Non est
apostata
verè, ac
proprie.

Ab hac communi quidem sententia non recedam. Concedo namque aliquando Doctores fugitiuum appellare apostatam, sed large & improprie hoc intelligendum; quod ex eo conuincitur, quia pœnis apostatæ impositis, abnegant afflicti fugitiuum. Quod si fugiens à Religione, diuque in fuga persistens apostata reputatur, & vt talis punitur, id fit, quia presumitur fugisse animo nunquam reuertendi. Neque negari potest, apostatam ab Ordine esse, qui constitutus in sacris habitum Clericalem dimittit, & secularem induit tempore sufficienti, vt laicus communiter reputetur. Nam cum habitus in signum Clericalis Ordinis gestari præcipiatur, si eo se quis absque causa ita denudat, vt Clericus non reputetur, apostata ab Ordine merito iudicatur; etsi animum gerat Clericale indumentum resumendi. Non autem sic in apostasia à Regulari statu; hæc enim consistit in recessu ab obedientia, secundum quod promissa est, cum autem sit promissa in perpetuum

357
Ab hac
communi
sententia
non recedo.